

Arkivartikel

Weekendavisen #28 | Kultur | 14. Juli - 20. Juli 2017

Af Mette Sandbye

Genopdaget. Det er vitterlig et enestående blik på 1950-60ernes USA, som fotograf Vivian Maier præsenterer os for. Guvernanten var genial med et kamera

I kunstens verden er der mange, der drømmer om at finde et overset eller glemt geni og hæve det til verdensberømmelse. Tænk at være forlæggeren, der i en afdøds papkasser finder et stykke verdenslitteratur. Kunstsamlere eller kunsthistorikere, der finder sublim kunst bedrevet af en bondeknold og får det solgt til millioner på auktion eller indskrevet i »den store kunsthistorie«. Det skete for eksempel, da den amerikanske fotograf Berenice Abbott fik kendskab til den enorme, men stort set ukendte og aldrig udstillede samling fotografier af den franske fotograf Eugene Atget, billeder af et forsvindende Paris i det tidlige 1900-tal, som hun promoverede i 1930'erne efter Atgets død. Abbott fik indskrevet ham på fotohistoriens parnas blandt de helt store mestre.

Noget lignende kan man sige om den amerikanske fotograf John Maloof, der er hovedårsagen til den amerikanske fotograf Vivian Maiers posthume verdensberømmelse. Maiers forældre var fra Europa, men hun blev født i New York i 1926. Fra begyndelsen af 1950'erne og fire årtier frem arbejdede hun som guvernante i New York og især i Chicago, hvor hun blandt andet tjente hos familien Gensburg i sytten år. Ved siden af eller samtidig med sin gerning som barnepasser, der ud fra fotografierne at dømme implicerede en masse spadsereture på gader og i parker, fotograferede Vivian Maier og fremkaldte billederne i sit eget badeværelse. Hun døde familieløs i 2009, ukendt af de fleste andre end familien Gensburg, der havde lejet en lejlighed til den gamle dame i hendes sidste leveår. Før hendes gamle arbejdsgiver trådte til, havde hun åbenbart i en årrække hutlet sig igennem som arbejdsløs, så hendes opmagasinerede mange fotografier, 120.000 negativer, smalfilm og avisudklip var blevet beslaglagt af myndighederne for at udligne ubetalt husleje. I 2007 blev alt det sat på auktion, og her købte John Maloof en stor del af den ukendte kvindes livsværk. Og så tog historien om Vivian Maier fart.

Denne sensationelle historie er velkendt for mange. Maloofs vinkel på det hele er blevet til den mangeprisvindende dokumentarfilm *Finding Vivian Maier* fra 2013, der også vises i Øksnehallen. Historien gav inspiration til Christina Hesselholdts ligeledes prisvindende roman *Vivian*, talrige udstillinger er det blevet til de sidste par år, blandt andet på Hasselblad Centret i Gøteborg.

Det er imidlertid første gang, hendes værk vises i større udstrækning i Danmark, det sker i Øksnehallen hen over sommeren.

Det er vitterlig et enestående blik på 1950-60ernes USA, som Vivian Maier præsenterer os for, primært i sort-hvid, men senere også i farver. En hel del selvportrætter, ofte set gennem spejle og ruder, viser hende som på én gang en beskedent og ydmygt udseende spinster-spejderførerstype og så også en selvundersøgende personlighed.

De fleste fotografier er taget ude på gaden, hvor Maier formår at komme overraskende tæt på motiverne, høj og lav, typer og helt særlige individer. Hun har blik for vinkler og beskæringer, der både bringer følelser frem og pointerer et tidsbillede. En arbejderkvindes trætte, hævede fod i en nedslidt sko. En stribe ens hatteklædte mænd læser avis på rad og række i bussen til arbejde. En lille pige trækker utålmodigt i mor i stormagasinet, beskåret så man kun ser de små hvide barnesko og morens fancy stiletter. Hun med ryggen til barnet. Det er på én gang et helt særligt tidsbillede og så en måde at fotografere på, der faktisk sætter Maier i en klasse med alle de samtidige verdensberømte – mest men dog ikke udelukkende mandlige – fotografer, alle dem, som er med i alverdens fotohistoriebøger under kapitlet »Street Photography«. Hun går som Weegee helt tæt på politiets møde med den døde krop på asfalten, hun fotograferer sin egen skygge som Lee Friedlander og de hurtigt registrerede forbipasserendes grimasser som Garry Winogrand. Portrætter af stærke, stirrende, egensindige børn, ikke ulig Diane Arbus, hverdagsgadeliv med børn, der hedeølgebader under brandhanens brus som Helen Levitt, brandtrappens abstrakte skyggespil som Harry Callahan og det oversete hverdagsliv som Robert Frank. Pointen med at nævne alle disse parallelnavne er ikke, at Maier kopierede, nej, hun var ofte før og i al fald samtidig med dem, og fra de kontaktark, der er udstillet, kan man se, hvordan hun rammer rigtigt hver gang, hun sætter kameraet for øjet og skyder. Nej, pointen er snarere, at det ofte er ydre omstændigheder, der afgør, hvem der ender på parnasset og med berømmelsen i sidste ende. I al fald er det fotografi af høj kvalitet, som denne egensindige skyggetante producerede.

Det giver rigtig god mening at sætte Maierudstillingen sammen med en større udstilling af »street photography« gennem hundrede år, som Øksnehallens to kuratorer Finn Larsen og Morten Borhammer gør det. Her møder vi nemlig stort set alle de ovennævnte navne og mange flere til, ja mere end firs fotografer fra hele verden er med, inklusive en masse gode danskere som Krass Clement og Ole Christiansen. Helt op til Jón Bjarni Hjartarsons spritnye, instagramagtige, blitzhårde tæt-på gadeportrætter, Mette Juuls rigtig gode serie af tilskuerne til en amerikansk 4. juliparade eller Alen Aligrudics fotografier fra det nybyggede København langs havnen. Blottet for liv.

Der er også Hans Eijkelbooms konceptuelle serier, hvor han i Paris, New York og Shanghai har fotograferet folk på gaden og sat dem sammen på tværs, ud fra hvordan de ser ud, eller hvad de gør. Mænd i stribet T-shirt eller jakkesæt, kvinder med stumpebluse, folk, der spiser take-away: De ser ens ud overalt.

De fleste af de store udenlandske klassikere vises ikke som originalfotos, men i bogform i montrer eller som bøger, der er sprættet op og hængt på væggen i deres helhed. Det har sikkert været et praktisk og økonomisk problem at få lov at udlåne fotos af verdensnavne som Araki, Ed Ruscha, Sophie Calle og William Eggleston, men det gør faktisk ingenting. Snarere sætter det fokus på fotobogen som et medium, hvor især gadefotografiet blomstrede fra 1950erne og frem. En stor del af bøgerne får man lov at bladre i.

Der er virkelig meget godt fotografi at se på i Øksnehallen, som sjældent vises i Danmark, og tak for det. Hver fotograf får en udmærket formidlet tekst med på vejen. Samtidig fremstår den koloenorme udstilling desværre alt for ukurateret og ufokuseret. Det ligner snarere en inkluderende fotofestival med alt muligt, også landskaber og interiører, der intet har med gadeliv at gøre. Det er vist også første gang, jeg er stødt på en kurateret, historisk temaudstilling med alfabetets rækkefølge som ophængningsprincip. Forhåbentlig også sidste.

Det havde været en meget bedre udstilling, hvis de to fotografiforelskede kuratorer havde luget halvdelen ud og organiseret resten tematisk, kronologisk eller med Maier som hovedclouet.

Gadefotografi 1917-2017, Øksnehallen, DGI-byen, Kbh. Til 1. august.

Destinations URL: <https://www.weekendavisen.dk/arkiv/artikel/93158>